

Босна и Херцеговина
РЕПУБЛИКА СРПСКА
ВРХОВНИ СУД
Број: 15 0 У 005766 23 Увп
Бања Лука, 05.3.2025. године

Врховни суд Републике Српске у вијећу састављеном од судија Свјетлане Кнежевић, предсједника вијећа, Татјане Ступар и Асмира Коричића, чланова вијећа, уз учешће Жељке Вујановић, записничара, у управном спору по тужби С. А. из Т., ул. [...] (у даљем тексту: тужилац), заступан по пуномоћнику Огњену Лојовићу, адвокату из Требиња, [...], против рјешења број [...], број предмета: [...] од 12.10.2022. године, Фонда за пензијско и инвалидско осигурање Републике Српске, Бијељина (у даљем тексту: тужени), у предмету остваривања права на инвалидску пензију, одлучујући о захтјеву тужиоца за ванредно преиспитивање пресуде Окружног суда у Требињу број 15 0 У 005766 22 У од 12.3.2023. године, на нејавној сједници вијећа одржаној 05.3.2025. године, донио је

ПРЕСУДУ

Захтјев се уважава, пресуда Окружног суда у Требињу број 15 0 У 005766 22 У од 12.3.2023. године се преиначава тако да се тужба уважава и оспорени акт поништава.

Обавезује се тужени да тужиоцу надокнади трошкове управног спора у износу од 1955,00 КМ, у року од 30 дана од пријема ове пресуде, под пријетњом принудног извршења.

Образложење

Побијаном пресудом, ставом 1 изреке, одбијена је тужба против оспореног акта којим је одбијена жалба тужиоца изјављена против рјешења Филијале Требиње, број [...], број предмета [...] од 14.6.2021. године. Тим рјешењем одбијен је захтјев тужиоца за остваривање права на инвалидску пензију, јер је налазом, оцјеном и мишљењем органа вјештачења у првом степену број ОРС [...] од 27.5.2021. године утврђено да код тужиоца лијечење није завршено. Ставом 2 изреке пресуде тужилац је одбијен са захтјевом за накнаду трошкова управног спора.

Одбијање тужбе образложено је наводима да су у налазу, оцјени и мишљењу органа вјештачења у другом степену број ДОВ [...] од 13.10.2022. године дати одговори на жалбене наводе у односу на ранија вјештачења, те да је тужени поступио по одредбама члана 230 став 2 Закона о општем управном поступку („Сл. гласник Републике Српске“, број 13/02, 87/07, 50/10 и 66/18, у даљем тексту: ЗОУП). Оцијенио је без утицаја навод тужбе у погледу датума доношења оспореног акта 12.10.2022. године, те налаза, оцјене и мишљења о радној способности тужиоца који је донесен 13.10.2022. године, односно да је оспорени акт донесен прије него што је урађен налаз на којем је исти заснован. Из образложења оспореног акта произлази да је у истом пренесен садржај наведеног налаза,

оцјене и мишљења, па да је очигледно дошло до грешке у датуму доношења или рјешења или налаза, оцјене и мишљења. Ово поготово јер је тужени захтјев за вјештачење доставио 04.10.2022. године. Суд је закључио да је поменути налаз, оцјена и мишљење могао послужити као основ за доношење оспореног акта. Истим је утврђена дјелимична сагласност са налазом датим у првом степену, али не и сагласност са оцјеном, па је оцијењено да постоји инвалидност – смањена радна способност у смислу члана 49 став 2 Закона о пензијском и инвалидском осигурању („Сл. гласник Републике Српске“ број: 134/11, 82/13, 103/15, 111/21, 15/22 и 132/22 у даљем тексту: Закон о ПИО) без преквалификације и доквалификације, почев од 17.7.2019. године због болести, утицај 60% која није узрочно – посљедично везана са учешћем у оружаним снагама ВРС и повреде – утицај 40% која је узрочно посљедично везана са учешћем у оружаним снагама ВРС. Неспорна је чињеница да се у налазу неуропсихијатра од 04.3.2021. године констатује да су са неуролошке стране исцрпљене све могућности лијечења, те да се пацијент упућује на обраду за инвалидску комисију, што се исто односи и на налаз ортопеда. У односу на налазе неуропсихијатра од 09.6.2020., 24.7.2020. и 04.3.2020. године, констатовано је код тужиоца анксиозно депресивно стање, али исто ни појединачно, нити удружено са другим обољењима није могло довести до настанка инвалидности и губитка радне способности код тужиоца. Уз то, орган вјештачења у другом степену је навео да тужилац није посјетио психијатра од 04.3.2021. године иако је предложен контролни преглед за мјесец дана, што иде у прилог чињеници да се нередовно лијечио и да није дошло до битнијег погоршања здравственог стања, јер би у супротном затражио лјкарску помоћ. У налазу, оцјени и мишљењу је посебно образложено да тужилац не може обављати послове радног мјеста зидара, а са преосталом способношћу може са пуним радним временом обављати послове другог радног мјеста који одговарају његовој стручној спреми, а који не захтијевају ношење и дизање терета преко 10 кг, рад у лошим микроклиматским условима, влаге и хладноће, те рад у нефизиолошком положају кичменог стуба без претходне преквалификације или доквалификације. Наведено је и да је тужилац имао посљедње запослење код послодавца Стамбена задруга „Простор“ у стечају, да је завршио основну школу и да је обављао послове зидара, а да је тренутно незапослен. Суд је оцијенио да је орган вјештачења, а и тужени отклонио недостатке на које је суд указао у пресуди број 15 0 У 005531 22 У од 23.9.2022. године. Сходно наведеном, оцијенио је неоснованим навод тужбе да је укупно здравствено стање тужиоца такво да не може да обавља било какве послове, а на правилност одлуке није од утицаја чињеница да тужиоцу налаз, оцјена и мишљење није достављен, већ је са истим упознат посредно, преко образложења оспореног акта. Тужилац може да оспорава утврђено чињенично стање, па сходно томе и чињенице које се утврђују на основу налаза вјештака, што је и учинио.

Благовременим захтјевом за ванредно преиспитивање те пресуде (у даљем тексту: захтјев), тужилац побија њену законитост из основа садржаних у одредби члана 35 став 2 Закона о управним споровима. У захтјеву наводи да је суд дао образложење за наводе тужбе који су се односили на нејасност датума оспореног акта и налаза, оцјене и мишљења органа вјештачења, као и навод да постоји несагласност изреке са образложењем, али у односу на остале наводе није дао образложење. Суд је у суштини изнио највећи дио садржаја оспореног акта, а само на крају констатовао да је тужени на тај начин отклонио недостатке наложене у пресуди број 15 0 У 005531 22 У од 23.9.2022. године. Додаје, да је посебно истицао чињеницу да већ годинама покушава да оствари право на инвалидску пензију, што није успио јер га је тужени одбијао из разлога што је сматрао да код њега лијечење није завршено, али није дао образложење шта би то још требало лијечити. На ову чињеницу се није осврнуо ни суд, иако је у медицинској

документацији, посебно у специјалистичким налазима ортопеда Универзитетске болнице Фоча наведено да су исцрпљене све могућности ортопедског лијечења, да је стање дефинитивно са тенденцијом погоршања, а што се наводи и у специјалистичким налазима неурохирурга исте установе. Поред тога, у налазу Центра за базичну рехабилитацију, Дома здравља Требиње од 03.3.2021. године се наводи да физикална терапија не може да ублажи тегобе код тужиоца, па је јасно да је његово лијечење завршено без могућности излечења, односно стање је трајно са тенденцијом даљег погоршања. Наводи да су се јавили и психички проблеми и да му је констатована дијагноза анксиозно – депресивни поремећај, али ни наведено по ставу туженог није довело до губитка радне способности. Суд за поменуте наводе није дао образложење, већ је умјесто тога у цјелости поклатио вјеру налазу, оцјени и мишљењу органа вјештачења у другом степену. Додаје да је незапослен, да је рођен 1969. године и да је са завршеном основном школом обављао грађевинске послове, па како је налазом, оцјеном и мишљењем искључена могућност обављања грађевинских послова, као и послова који подразумијевају рад на терену, дуго стајање, ношење терета и друго, то је нејасно које би то послове уопште могао да обавља, а да не спадају у наведене, о чему се суд такође није изјаснио. Предлаже да се захтјев уважи, побијана пресуда преиначи или укине и предмет врати нижестепеном суду на поновно суђење, а тужени обавезе да му надокнади трошкове поступка.

Тужени у одговору на захтјев понавља наводе изнесене у образложењу оспореног акта и предлаже да суд захтјев одбије као неоснован.

Размотривши захтјев, побијану пресуду и одговор туженог, на основу одредбе члана 39 Закона о управним споровима („Сл. гласник Републике Српске“ број 109/05 и 63/11, у даљем тексту: ЗУС), као и цјелокупне списе предмета управног поступка и управног спора, овај суд је одлучио као у изреци пресуде из сљедећих разлога:

Из података списка произлази да је тужилац рођен 09.01.1969. године, да је на дан поношења захтјева 12.5.2021. године имао навршених 52 године, 4 мјесеца и 3 дана живота, те да је налазом, оцјеном и мишљењем органа за вјештачење у првом степену број ОРС [...] од 27.5.2021. године утврђено да код осигураника лијечење није завршено, слиједом чега је рјешењем Филијале Требиње од 14.6.2021. године одбијен са захтјевом за остваривање права на инвалидску пензију. Против наведеног рјешења тужилац је изјавио жалбу која је одбијена рјешењем туженог од 16.7.2021. године, па како је исто поништено пресудом Окружног суда у Требињу број 15 0 У 005198 21 У од 23.02.2022. године, тужени је донио ново рјешење од 18.3.2022. године којим је поново одбио жалбу тужиоца. И то рјешење је поништено пресудом наведеног суда број 15 0 У 005531 22 У од 23.9.2022. године, па је у извршењу исте тужени прибавио нови налаз, оцјену и мишљење органа за вјештачење у другом степену број ДОВ[...] од 13.10.2022. године, којим је утврђена дјелимична сагласност са налазом органа за вјештачење у првом степену број ОРС [...] од 27.5.2021. године, али не и сагласност са оцјеном, већ је дата оцјена да постоји инвалидност – смањена радна способност у смислу члана 49 став 2 Закона о ПИО без преквалификације или доквалификације. Оспореним актом одбијена је жалба тужиоца, а побијаном пресудом одбијена је тужба и одржан на снази оспорени акт из разлога који су наведени у уводном дијелу образложења ове пресуде.

Побијана пресуда није правилна.

Према одредби члана 124 Закона о ПИО у поступку одлучивања о захтјеву за признавање права на инвалидску пензију, мјеродаван је налаз, оцјена и мишљење надлежног органа вјештачења у првом и другом степену.

Правилно нижестепени суд наводи да нема обавезе достављања налаза, оцјене и мишљења осигуранику у конкретном случају тужиоцу, јер то не произлази из одредбе члана 37 Уредбе о медицинском вјештачењу у пензијском и инвалидском осигурању („Сл. гласник Републике Српске“ број 2/13, у даљем тексту: Уредба), по којој се налаз и мишљење органа вјештачења доставља породичном доктору, органу који је тражио вјештачење и архиви, нити из одредбе члана 25 став 4 Уредбе по којој, уколико вјештак у другостепеном поступку измијени налаз, оцјену и мишљење вјештака у првостепеном поступку, један примјерак доставља руководиоцу органа вјештачења у првом степену. Осигураник се о садржају налаза упознаје код породичног доктора или у рјешењу које добије од стране првостепеног органа и туженог наконведеног вјештачења. Своје незадовољство и примједбе осигураници могу да наведу у жалби на рјешење у случају да је захтјев за остваривање права по основу инвалидности одбијен, те у тужби против оспореног акта, као што је случај у овој управној ствари.

Међутим, постоји обавеза прописана у одредби члана 25 став 3 Уредбе за вјештака у другостепеном поступку да налаз, оцјену и мишљење вјештака у првостепеном поступку може измијенити и донијети коначну оцјену, само након непосредног прегледа подносиоца захтјева. Орган вјештачења у првом степену дао је налаз, оцјену и мишљење од 27.5.2021. године да код осигураника лијечење није завршено, док је орган вјештачења у другом степену дао налаз, оцјену и мишљење од 13.10.2022. године којим је утврђена дјелимична сагласност са налазом органа за вјештачење у првом степену, али не и сагласност са оцјеном, већ је дата оцјена да постоји инвалидност – смањена радна способност у смислу члана 49 став 2 Закона о ПИО без преквалификације или доквалификације. Како је орган вјештачења у другостепеном поступку измијенио оцјену вјештака у првостепеном поступку и донио коначну оцјену дана 13.10.2022. године, а да није извршио непосредни преглед тужиоца, то пропуштање наведене обавезе доводи до битне повреде правила поступка, која је од утицаја на законитост оспореног акта. Ово и због тога што из налаза ортопедом од 09.6.2020. године и од 04.3.2021. године произлази да је стање тужиоца, које је посљедица експлозивне повреде, дефинитивно, да је саниран прелом десне фибуле и да је остала дјелимична укоченост десног скочног зглоба, те да су исцрпљене све методе ортопедског лијечења и да је стање трајно, док из налаза неурохирурга од 09.6.2020. и од 04.3.2021. године такође произлази да су исцрпљене све могућности лијечења, да је стање дефинитивно са тенденцијом погоршања, а због чега су од стране оба љекара специјалиста дате препоруке да је неопходно тужиоца упутити на обраду за инвалидску комисију. Сходно томе се свакако не може занемарити ни утисак органа вјештачења приликом непосредног прегледа тужиоца, који преглед је овдје изостао, при чему је остало упитно и неразјашњено како је оспорени акт могао бити донесен 12.10.2022. године, а налаз, оцјена и мишљење број ДОВ [...] сачињен 13.10.2022. године, дакле након одлучивања туженог, што нижестепени суд не санкционише уз став да је у питању „очигледна грешка у датуму доношења рјешења или налаза, оцјене и мишљења“, што није прихватљиво закључивање јер у управном спису нема доказа о томе да је у питању очигледна грешка у писању ових исправа.

Даље, органи вјештачења туженог су утврдили и да тужилац који је квалификован радник не може обављати послове радног мјеста зидара нити оне послове који захтијевају дизање и ношење терета преко 10 кг, рад у лошим микроклиматским

условима, влази и хладноћи, те рад у нефизиолошком положају кичменог стуба, па се поставља оправдано питање које то послове и радне задатке са преосталом радном способношћу може обављати тужилац на тржишту рада, а имајући у виду горе изнесене параметре у погледу година живота и здравственог стања тужиоца, на које питање нису одговорили орган вјештачења у првом, а ни у другом степену.

Произлази да су тужени, а потом и нижестепени суд прихватили налаз, оцјену и мишљење органа за вјештачење у другом степену који не садржи све чињенице које су са медицинског становишта значајне за доношење законитог рјешења, због чега се на тако непотпуном налазу, оцјени и мишљењу није могао засновати оспорени акт нити прихватити закључак органа вјештачења без непосредног прегледа тужиоца.

Стога ће тужени у поновном поступку прибавити нови налаз, оцјену и мишљење органа вјештачења водећи рачуна о правном схватању и примједбама овог суда у погледу поступка, те након тога донијети правилно и законито рјешење.

Из наведених разлога, по оцјени овог суда, у побијаној пресуди остварени су разлози предвиђени одредбама члана 35 став 2 ЗУС, па се отуда захтјев тужиоца на основу одредаба члана 40 став 1 и 2 тог закона уважава, побијана пресуда преиначава, на начин одређен у изреци ове пресуде.

Одлука о трошковима поступка темељи се на одредбама члана 5 и 6 Закона о измјенама и допунама Закона о управним споровима („Сл. гласник Републике Српске“ број 63/11) у вези члана 386 став 1, члана 387 и 396 став 1, 2 и 3 Закона о парничном поступку („Сл. гласник Републике Српске“ број 58/03, 85/03, 74/05, 63/07, 49/09 и 61/13 - у даљем тексту: ЗПП) и члана 48 ЗУС. Наиме тужилац је у тужби поставио захтјев за накнаду трошкова управног спора у износу од 750,00 КМ, а који се односе на трошкове састава тужбе по адвокату у износу од 600,00 КМ, паушал од 25% што износи 150,00 КМ, затим у захтјеву износ од 1125,00 КМ који се односи на састав захтјева у износу од 900,00 КМ и паушал од 25% што износи 225,00 КМ, тако да су тужиоцу досуђени трошкови поступка у укупном износу од 1875,00 КМ колико је тужилац и тражио, јер су исти постављени и обрачунати у складу са Тарифом о наградама и накнади трошкова за рад адвоката („Сл. гласник Републике Српске“ број 68/05 - у даљем тексту: Тарифа). Тужиоцу су признати и трошкови судске таксе на тужбу и пресуду у износу од 40,00 КМ и трошкови судске таксе на захтјев у износу од 40,00 КМ јер је тужилац исте платио и тражио накнаду истих, па је тако тужиоцу на име трошкова поступка досуђен укупан износ од 1955,00 КМ.

Записничар
Жељка Вујановић

Предсједник вијећа
Свјетлана Кнежевић

За тачност отправака овјерава
Руководилац судске писарнице
Биљана Ађић